

ODLUKOM UPRAVNOG VIJEĆA CBBiH

Mijenja se visina naknade na iznos iznad sredstava obavezne rezerve

Odlukom Upravnog vijeća Centralne banke BiH (CBBiH), 1. januara/siječnja 2004. godine biće promijenjena visina naknade koju CBBiH plaća komercijalnim bankama na iznos sredstava iznad obavezne rezerve. To znači da stopa obavezne rezerve ostaje ista, pet posto, ista ostaje i kamata na iznos obavezne rezerve, dva posto, ali se smanjuje kamata na iznos preko obavezne rezerve, koja će, prema novoj odluci, biti jedan posto, što je u skladu sa sadašnjom kamatom koju daje Evropska centralna banka (ECB). Primarni cilj donošenja ovakve odluke je usklađivanje propisa CBBiH sa propisima ECB-a i eliminiranje negativnih efekata koje je dosadašnja politika naknade uzrokovala. Iako postoje zemlje u kojima se bankama ne propisuje držanje obavezne rezerve, danas skoro sve centralne banke u svijetu propisuju komercijalnim bankama držanje obavezne rezerve, te je to

vrlo uobičajen instrument. U svim zemljama u Evropi u kojima je na snazi aranžman currency board, propisuje se držanje obavezne rezerve. Centralne banke rijetko kada plaćaju naknadu na višak rezervi. Tako je u Bugarskoj, u kojoj je na snazi currency board, stopa obavezne rezerve osam posto, a naknada se ne plaća iznad prihoda na planirane depozite u eur. U Estoniji, također zemlji sa currency board aranžmanom, stopa obavezne rezerve je 13 posto i plaća se naknada ECB-a na depozitnu stopu. Litvanija, čija je stopa obavezne rezerve šest posto, ne plaća nikakvu naknadu ni na obaveznu rezervu, ni na višak rezervi. Politika naknade koja se primjenjivala

od 1. juna/lipnja 2003. godine, prema kojoj je CBBiH komercijalnim bankama plaćala naknadu na ukupan iznos sredstava koja su se u obračunskom periodu nalazila na računu rezervi, imala je negativne efekte, jer je vodila nepotrebnoj akumulaciji viška rezervi. Višak rezervi povećan je sa 110 miliona KM, koliko je iznosio početkom juna/lipnja, na 537 miliona KM početkom decembra/prosinca. CBBiH ne očekuje probleme za komercijalne banke ni za CBBiH i smatra da bi odluka kojom se mijenja visina naknade na iznos sredstava iznad obavezne rezerve, trebala doprinijeti da višak sredstava bude usmjeren u privredu.

CBBiH je o odluci obavijestila komercijalne banke u BiH. Udruženje / Udruga banaka Federacije BiH reagiralo je na odluku, istakavši da je odluka administrativna i destimulativna, te da će dovesti do

plasmama novca bh. banaka u inostranstvo. Predsjedništvo Udruženja / Udruga predlaže da ova odluka bude preispitana ili da budu pronađena druga rješenja kojima će banke biti stimulirane.

UPRAVNO VIJEĆE CBBiH

Usvojen Financijski plan za

2004. godinu

Upravno vijeće Centralne banke BiH, na sjednici održanoj 5. decembra/prosinca 2003. godine u Sarajevu, usvojilo je Financijski plan CBBiH za 2004. godinu. Prema ovom planu, projicirani ukupni prihodi CBBiH iznose 63.331.000 KM, a projicirani ukupni rashodi 39.141.000 KM. Očekuje se da projicirani ukupni profit CBBiH bude 24.190.000 KM. Za investicije predviđena su izdvajanja u iznosu od 5.024.944 KM. Budžetska rezerva za 2004. godinu, koja se koristi za neophodne, nepredviđene ili nedovoljno predviđene rashode i investicije, planirana je u iznosu od 1.000.000 KM. Za kreditiranje službenika CBBiH Financijskim planom predviđena su sredstva od 500.000 KM. Financijski plan izvršava se, isključivo, prema utvrđenim namjenama i do visine sredstava predviđenih za svaku pojedinu namjenu. Za svaki rashod, potrebno je, prije realizacije, utvrditi da je provedena odgovarajuća procedura, utvrđena aktima CBBiH.

**Svim uposlenicima CBBiH
želimo sretnu novu godinu
i vjerske praznike**

Prognoze za 2004. godinu

Prema prognozama za 2004. godinu, kamatna stopa Evropske centralne banke (ECB) zadržat će se na dva posto do pred kraj godine, kada se predviđa povećanje za skromnih 25 baznih poena, istaknuto je na posljednjoj ovogodišnjoj sjednici Investicionog komiteta, koja je održana 22. decembra/prosinca 2003. godine. Za razliku od ECB, Banka Engleske, čija kamatna stopa već iznosi 3,75 posto, do kraja sljedeće godine planira podići stopu do visokih 4,50 posto, dok će Američke federalne rezerve (Centralna banka SAD) do kraja juna/lipnja zadržati benchmark stopu na jedan posto, koju bi, po potvrdi o poboljšanju stanja na tržištu

radne snage, povećale na 1,75 posto u drugoj polovini godine. Za narednu godinu, ECB procjenjuje da će se inflacija kretati u rasponu od 1,3 do 2,3

ECB: Kamatna stopa ostaje ista i u 2004. godini

posto, a za 2005. godinu između 1 i 2,2 posto. Očekivani ekonomski rast sljedeće godine bi trebalo da se kreće od 1,1 do 2,1

posto, a u 2005. godini između 1,9 i 2,9 posto. Krajem novembra/studenog CBBiH je uspostavila korespondentske odnose sa Francuskom bankom CDC

IXIS Capital Markets, kod koje je investirala dio svojih deviznih sredstava. U toku su pregovori i sa Njemačkom HSH Nordbank

AG. S ciljem smanjenja izloženosti kreditnom riziku, a u skladu sa smjernicom CBBiH o investiranju deviznih rezervi, Investicioni komitet je preporučio da nivo investiranih sredstva kod svih ino korespondentskih banaka postepeno bude sveden do nivoa neto slobodnih deviznih rezervi CBBiH. Devizne rezerve CBBiH su stabilne i iznose oko 2,650 miliona KM. Početkom godine, na snagu stupa nova odluka o načinu obračuna naknade na obaveznu rezervu komercijalnih banaka. O efektima primjene nove odluke, Odjeljenje za monitoring i analize blagovremeno će informirati Investicioni komitet i ostale organe CBBiH.

Alma Hasić

BANKARSKI SEKTOR U 2003. GODINI

Aktivnosti usmjerene na stabilnost i jačanje

Kao osnovne karakteristike u poslovanju bankarskog sektora u 2003. godini mogu se navesti nastavak procesa reformi koje su usmjerene ka stabilnosti i jačanju bankarskog sistema. Uspješnost započetih reformi može biti ilustrirana povećanjem bilansne sume banaka, povećanjem privatnog kapitala, depozitnog kapitala, kreditnog portfolia, te povećanjem štednje. Osim povećanja nominalnih iznosa pojedinih stavki u aktivi i pasivi poboljšan je i kvalitet aktive. Moguće je konstatirati da reforme u bankarskom sektoru približavaju ovaj sektor savre-

menom bankarstvu. Novi proizvodi i međunarodni standardi sve više su

Devetnaest banaka članica programa osiguranja depozita

prisutni u bankarskom sektoru. U 2003. godini aktivnosti banaka bile su usmjerene na osigura-

nje depozita. U osiguranju depozita ukupno je 19 banaka, što je više od 50

posto od ukupnog broja banaka. U odnosu na broj banaka koje su s početka godine bile uključene u

program osiguranja depozita (deset banaka), učinjen je veoma značajan napredak. I od ostalih banaka se očekuje da veoma brzo ispune kriterije i osiguraju depozite u skladu sa zakonom. Privatizacija banaka još nije u potpunosti završena, tako da će okončanje ovog procesa biti preneseno i u narednu godinu. Na početku 2003. godine u BiH je poslovalo 40, a danas 37 banaka. I ovo je jedan od pokazatelja koji upućuje na stabilnost bankarskog sektora u BiH. Na području Brčko Distrikta BiH posluje 12 filijala i tri ekspoziture.

Ljiljana Marjanović

BiH očekuje "prolaznu" ocjenu

Nakon što je izvršio prvu procjenu mjera za sprečavanje pranja novca u BiH, Izabrani komitet eksperata Vijeća Evrope mogao bi uskoro objaviti izvještaj, a očekuje se da će BiH dobiti "prolaznu" ocjenu. Prvu procjenu mjera za sprečavanje pranja novca u BiH predstavnicima ovog komiteta obavili su krajem novembra/studenog 2003. godine, kada su održali sastanke sa svim relevantnim državnim i entitetskim institucijama. Delegacija je boravila i u Centralnoj banci BiH (CBBiH) čiji su ih predstavnici informirali o svim aktivnostima i mjerama koje se preduzimaju na ovom polju. Naime, tokom 2003. godine nadležne institucije BiH pokrenule su aktivnosti povezivanja i razmjene iskustava sa međunarodnim udruženjima u oblasti pranja novca. Prijemom u Vijeće Evrope, BiH je automatski postala član Izabranog komiteta eksperata Vijeća Evrope za procjenu mjera u sprečavanju pranja novca. Komitet čine po tri predstavnika svih zemalja članica,

te predstavnici UN, Međunarodnog monetarnog fonda, Svjetske banke, Evropske banke za obnovu i razvoj, Interpola i Svjetskog udruženja ureda koji se bave sprečavanjem pranja novca. Sjedište Komiteta je u Strazburu, gdje se nalazi i Sekretarijat, a godišnje održava tri plenarna sastanka i procjenjuje stanje mjera u zemljama članicama i njihovo unapređenje. Obaveze zemalja članica Komiteta jesu da potpišu i ratificiraju sve konvencije koje su usvojene u ovoj oblasti, te da se pridržavaju 40 preporuka Radne grupe za finansijsku akciju. BiH još nije postala članica Svjetskog udruženja ureda za sprečavanje pranja

novca, jer nije ispunila određene uslove, poput usvajanja zakona o sprečavanju pranja novca na državnom nivou i uspostavljanja ureda za sprečavanje pranja novca. Tek nakon što ispuni ove uslove, što se očekuje iduće godine, BiH će postati članica i ovog udruženja. U aktivnostima koje se vode na polju sprečavanja pranja novca, CBBiH ima koordinirajuću ulogu, ali se u posljednje vrijeme sve više uključuje u ove aktivnosti. Tako je u pripremi jedinstveni registar računa na nivou BiH, što je jedna od mjera za sprečavanje pranja novca. Zakonima o obavještajnoj službi i o sprečavanju pranja novca na

nivou BiH, koji bi trebali biti doneseni, predviđeno je i osnivanje finansijske obavještajne jedinice, odnosno ureda koji bi obavljao sve poslove u vezi sa sprečavanjem pranja novca, bio uključen u međunarodna udruženja i saradivao u razmjeni informacija. Istovremeno, pripremaju se izmjene zakona koji se odnose na krivični postupak, tajnost i razmjenu informacija, bankarstvo i registriranje firmi, te mjere kao što su obuka i informiranje javnosti, međunarodna saradnja i druge operativne mjere čiji je cilj uspostavljanje više reda u ovoj oblasti u BiH i približavanje evropskim standardima.

■ Sadik Kadić

Pojam "pranja novca", u širem smislu, podrazumijeva sve aktivnosti kojima se postiže da novac, koji je stečen na nezakonit način, bude stavljen u promet prikrivanjem njegovog pravog porijekla, da bi kasnije bio korišten kao novac stečen na legalan način. S tim u vezi, sprečavanje pranja novca

podrazumijeva radnje i mjere koje poduzimaju određeni organi i institucije kako bi preventivno djelovali da ovaj proces bude eliminiran ili smanjeni njegovi efekti. Značajnije aktivnosti na sprečavanju pranja novca u BiH počele su 2002. godine osnivanjem Radne grupe na nivou BiH čiji je cilj bio

unaprijediti mjere na polju sprečavanja pranja novca, a kasnije i organiziranog kriminala. Radnu grupu čine predstavnici nadležnih ministarstava, banaka, CBBiH, agencija za bankarstvo, institucija u BiH koje se bave sprečavanjem pranja novca, te predstavnici međunarodne zajednice.

PREPORUKE MMF

Glavni zadaci tek predstoje

Iako je posljednjih godina postignut napredak, glavni zadaci tek predstoje, ocijenio je Međunarodni monetarni fond (MMF) nakon posljednjih pregovora sa predstavnicima vlasti u BiH. Od 1995. godine, stvarni bruto domaći proizvod je utrostručen, izvoz trgovačke robe uvećan devet puta, a devizne rezerve su povećane tako da omogućavaju pokriće za četiri mjeseca uvoza. Podržana aranžmanom currency board, inflacija je stabilizirana, a bankarski sistem skoro u potpunosti privatiziran. U preporukama vlastima, MMF ističe da će 2004. godina biti odlučujuća, te da će,

ako sve bude proteklo kako treba, biti zapamćena kao godina u kojoj se prešlo sa pripreme glavnih reformi na njihovu implementaciju. Četiri najbitnije reforme trebale bi uskoro početi: novi okvir za indirektno oporezivanje, rješavanje pitanja unutrašnjih potraživanja, reforma odbrane i mjere prema šestomjesečnom Akcionom planu i Razvojnoj strategiji (PRSP). Uspostavljanje komercijalnih sudova i intenzivna obuka sudija i stečajnih upravnika počće uz pomoć Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID). Istovremeno se preporučuju i

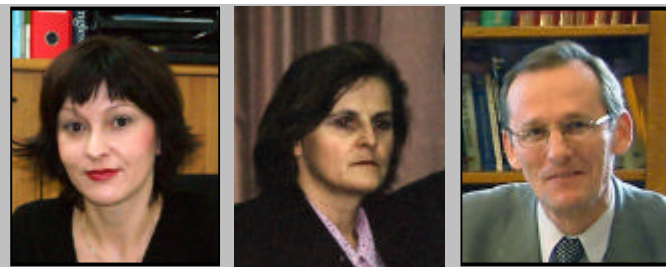
hitne reforme u pravilnicima za vođenje privatizacijsko-investicijskih fondova. Također je potrebna hitna revizija mehanizama za određivanje plata u čemu treba uspostaviti pravila za pristup tržištu rada. Budžeti za 2004. godinu, prema preporukama MMF-a, moraju se održati u tekućem računu deficita. Što se tiče monetarnog dijela, politika bi se i dalje trebala kretati u pravcu jačanja novonastalog usporavanja rasta kredita. U tom smislu, MMF podržava odluku CBBiH da od 1. januara/siječnja 2004. godine bude smanjena stopa plaćanja na višak re-

zervi. Pozdravljena je namjera CBBiH da zadrži stopu obavezne rezerve koju treba nadgledati i ponovno reagira u skladu sa razvojem događaja. Reforme bankarske regulative koje su počele 2003. godine napreduju. U saradnji s agencijama za bankarstvo, banke bi trebale realizirati planove kojima će prilagoditi svoju deviznu izloženost i omjere likvidnosti do gomijih granica. Očekuje se da će većina banaka do kraja 2004. godine pristupiti Agenciji za osiguranje depozita BiH, a onima koje to ne učine, biće oduzeta dozvola za rad.

Nema jedinstvenog modela supervizije za sve zemlje

Nema jedinstvenog modela supervizije koji bi bio adekvatan i djelotvoran u svim zemljama, poruka je globalne konferencije, koju je o temi "Usklađivanje strukture financijske supervizije sa potrebama zemlje" 4. i 5. decembra/prosinca 2003. godine u Vašingtonu organizirala Svjetska banka (WB). Konferenciji su prisustvovali predstavnici financijskih regulatornih tijela iz oko 60 zemalja svijeta, te osoblje Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) i WB. Iz BiH konferenciji su prisustvovali direktori entitetskih agencija za bankarstvo **Dušanka Novaković** i **Zlatko Barš**, te **Renata Barić** u ime Centralne banke BiH (CBBiH). Tema konferencije je pobudila veliko zanimanje kako među zemljama koje su nedavno prošle kroz institucionalne promjene

u superviziji, tako i među onima kojima, poput BiH, tek predstoji reorganizacija supervizije. Budući

Renata Barić **Dušanka Novaković** **Zlatko Barš**

da bez financijske stabilnosti nema razvijene privrede, odabir odgovarajućeg modela supervizije za financijske vlasti predstavlja značajnu stratešku odluku. Stoga je konferencija, kroz prezentacije istaknutih financijskih stručnjaka i akademika i sudjelovanje polaznika, pokušala odgovoriti na pitanje kako odabrati najadekvatniji model regulative i strukture supervizije u skladu sa potrebama zemlje. Prisutni su imali priliku čuti iskustva procesa integriranja

financijske supervizije u Velikoj Britaniji, Mađarskoj, Estoniji, ali i zanimljiv, doduše, izoli-

rani primjer Salvadora, gdje je reforma supervizije išla u suprotnim smjeru ka razdvajanju megaregulatora u zasebna regulatorna tijela. Premda je nakon uspostavljanja jedinstvenog financijskog regulatora u Velikoj Britaniji integrirana financijska supervizija u trendu, glavna poruka konferencije je da nema jedinstvenog modela supervizije koji bi bio adekvatan i djelotvoran u svim zemljama. Reforma supervizije može biti uspješna samo uz kon-

senzus svih uključenih strana, odnosno princip "talk and share" kako je naglasio direktor Odjela za monetarne i financijske sisteme MMF-a **Stefan Ingves**. Ključni elementi za odabir efikasnog modela supervizije i uspješnu implementaciju su potrebe i veličina financijskog sektora zemlje, jak upravljački tim, brza implementacija reforme supervizije i iznad svega, odgovarajući nivo političke nezavisnosti regulatornog tijela što je rekao i bivši predsjednik Agencije za financijske usluge (FSA) Velike Britanije **Howard Davies**. Stoga je, možda, u zemljama u čijem je političkom sistemu teško osigurati nezavisnost regulatora od vlade ili vladajuće političke stranke, najefikasniji model centralne banke u ulozi regulatora.

■ **Renata Barić**

KOVANICE

Nova količina kovanica od 10 i 20 feninga

Centralna banka BiH (CBBiH) odlučila se za kovanje dodatnih količina kovanica apoen od 10 i 20 feninga. Kovaće se po deset miliona komada kovanica od 10 i 20 feninga. Kovanice će zadržati

postojeći dizajn na kojem će biti potrebno u k o v a t i samo go- d i n u kovanja.

Kovanje nove 20 feninga biće obavljeno na temelju odluke Upravnog vijeća CBBiH. Za pribavljanje ponuda, CBBiH je raspisala tender, a rok za dostavljanje istekao je 31. decembra/prosinca 2003. godine. količine kovanica od 10 i

20 feninga biće obavljeno na temelju odluke Upravnog vijeća CBBiH. Za pribavljanje ponuda, CBBiH je raspisala tender, a rok za dostavljanje istekao je 31. decembra/prosinca 2003. godine.

Iranski bankari u Sarajevu

U cilju prikupljanja informacija o mogućnostima ulaganja u bankarski sistem BiH, te eventu-

širenja poslovne mreže banke "Saman" u Evropi i Aziji. Tokom sastanka u CBBiH, gosti su se

alnog otvaranja filijale banke u našoj državi, generalni direktor i član Upravnog odbora iranske "Saman" banke su 12. decembra/prosinca 2003. godine posjetili Centralnu banku BiH (CBBiH), gdje su razgovarali sa viceguvernerom CBBiH **Draganom Kovačevićem**. Dolazak iranskih bankara u Sarajevo je dio politike

interesirali o pravima i obavezama osnivača banaka u BiH, pravnoj regulativi koja se odnosi na bankarski sistem, te o koordinaciji CBBiH s agencijama za bankarstvo. Viceguverner Kovačević je naglasio da CBBiH održava platni sistem BiH, brine o održavanju stepena obavezne rezerve koju komercijalne banke

iz BiH moraju držati u CBBiH, te da u tom procesu ima izuzetno dobru saradnju s agencijama za bankarstvo, koje su direktno uključene u superviziju banaka. Viceguverner je istakao da je uloga CBBiH u bankarskom sistemu jasno određena Zakonom o CBBiH, te na upit gostiju, dodao da Zakon sprečava CBBiH da djeluje kao posuđivač u krajnjoj nuždi. Pri tome je naglasio da je jasna i kvalitetna zakonska regulativa doprinijela uspješnoj reformi bankarskog sistema. Činjenica da su jake inostrane banke ušle na bankarsko tržište BiH znači da je bankarski sistem BiH, kroz proces reforme, postao izuzetno atraktivno područje za ulaganje. Osim pitanja o ulozi CBBiH u bankarskom sektoru, gosti iz Irana su, također, bili zainteresirani za stanje monetarne politike u zemlji, pri čemu ih je posebno interesirala budućnost aranžmana currency board u BiH. Viceguverner Kovačević je naglasio da neće biti

izmjena, niti napuštanja aranžmana currency board u budućnosti. "Mislimo da će tako ostati dok ne uđemo u Evropsku uniju (EU) i dok ne prihvatimo euro", rekao je viceguverner, te pozvao iranske bankare da investiraju u BiH. Predstavnici "Saman" banke izuzetno su zadovoljni stanjem koje su zatekli u bankarskom sistemu BiH, te su najavili skori dolazak ekspertnog tima banke koji će raditi na razradi tehničkih detalja vezanih za otvaranje filijale. "Saman" je mlada banka, koja postoji tek tri godine i jedna je od četiri privatne banke u Iranu. Banka posluje po najmodernijim principima svjetskog bankarstva, uključujući i online bankarstvo. Tokom posjete, iranski bankari su razgovarali i sa predstavnicima Ministarstva financija i trezora BiH, Agencije za bankarstvo Federacije BiH, te sa predstavnicima pojedinih komercijalnih banaka BiH.

POZITIVNA OCJENA ZA PLATNI SISTEM BiH

Platni sistem u BiH ocijenjen je kao izuzetno uspješan, efikasan i usklađen sa Osnovnim principima za sistemske važne platne sisteme Banke za međunarodno poravnanje iz Basela. Ovo je jedan od osnovnih zaključaka Izvještaja o platnom sistemu BiH i analize njegove usklađenosti sa međunarodnim standardima koji je prezentiran na sastanku Platnog vijeća BiH, održanom 4. decembra/prosinca u Centralnoj banci BiH (CBBiH) u Sarajevu. Izvještaj je načinila Financial Services Volunteer Corporation, čiji je stručnjak **Leonard Fernelius** učestvovao u reformi platnog sistema BiH. I pored pozitivnih ocjena, članovi Platnog vijeća složili su se da treba i dalje nastaviti sa dogradnjom i modernizacijom postojećeg sistema kako bi on nastavio funkcionirati u skladu sa međunarodnim standardima i principima. Tako je na sastanku odlučeno da se osnuju dvije radne grupe: pravna, koja će razmatrati relevantnu pravnu regulativu, predlagati potrebne izmjene, dogradnju i usklađivanje, te određivati rokove implementacije, dok će se operativna grupa baviti pitanjima tehničke prirode, operativnim i drugim pravilima u platnom sistemu i njegovom primjenom u praksi. U izvještaju je također predloženo da CBBiH načini plan zaštite sis-

tema od nepredviđenih problema (Disaster recovery plan), što je CBBiH već uradila. Visoki prioritet u Izvještaju dat je uspostavljanju jedinstvenog registra transakcijskih računa banaka. Prijedlog idejnog rješenja ovakvog registra prezentiran je na Platnom vijeću, gdje su članovi Vijeća, posebno predstavnici udruženja banaka, ocijenili uspostavu registra kao jedan od ključnih zadataka u nastavku efikasnog funkcioniranja platnog sistema u zemlji. Platno vijeće će u narednom periodu intenzivirati rad da bi osiguralo nastavak uspješnog procesa unapređenja platnog sistema u BiH, pri čemu će u radu značajno pomoći postojanje udruženja banaka u FBiH i RS koja će osigurati punu zastupljenost bankarskog sektora u diskusiji o svim relevantnim pitanjima iz oblasti platnog sistema. Na sjednici je također dogovoreno da se postavi posebna web stranica na kojoj bi široj javnosti bili dostupni zaključci i rad Platnog vijeća, kao i svi drugi dokumenti iz oblasti platnog sistema.

IZLAGANJE GUVERNERA NICHOLLA NA KONFERENCIJI U LONDONU

Stabilnost KM je važan element u povećanju nivoa direktnih stranih ulaganja u BiH, izjavio je 9. decembra/prosinca 2003. godine guverner Centralne banke

BiH (CBBiH) **Peter Nicholl**, obraćajući se učesnicima druge poslovne konferencije koju su u Londonu organizirale Agencija za promociju stranih investicija (FIPA) i Ambasada Velike Britanije u BiH. Prema podacima koje je guverner prezentirao, direktne strane investicije u prvih šest mjeseci ove godine bile su veće od 247 miliona KM. "Mislimo da ove cifre trenutno nedovoljno iskazuju iznos stranih ulaganja u BiH u posljednjih nekoliko godina. CBBiH je nedavno pokrenula anketu među 900 kompanija kako bi pokušala dobiti tačnije podatke o stranim ulaganjima u BiH", istakao je guverner CBBiH. Guverner Nicholl se u izlaganju fokusirao na komercijalni bankarski sektor, pri čemu je istakao da se bosanskohercegovački bankarski sektor stalno razvija. Snažno povećanje bankarskog kreditiranja dovelo je do toga da je CBBiH u junu/lipnju 2003. poduzela prvu akciju u monetarnoj politici koja se odnosi na obaveznu rezervu. Konkurencija u bankarskom sektoru je sada stvarna, pomognuta ulaskom nekoliko dobrih, stranih banaka. Proporcionalno tome, strana ulaganja u bankarskom sektoru su veća nego u bilo kojem drugom sektoru u BiH, kazao je guverner Nicholl. Pod pritiskom povećane konkurencije, kamatne stope na kredite su značajno smanjene, ali su, dodao

je guverner, i dalje relativno visoke. Od 2001. godine, kada su bile veće od 20 posto, kamatne stope stalno opadaju, te je u augustu/kolovozu 2003. godine prosječna kamatna stopa iznosila 10,43 posto na kratkoročne, a 9,33 posto na dugoročne kredite. "Očekujem da će trend snižavanja kamatnih stopa biti nastavljen", istakao je guverner. Kao glavne promjene koje su dovele do poboljšanja u bankarskom sektoru, naveo je reformu platnog sistema, minimalne obaveze u kapitalu, osiguranje depozita, konkurenciju nastalu dolaskom stranih banaka, te privatizaciju državnih banaka. Bankarski sistem BiH još nije završio tranziciju u moderni bankarski sistem evropskog tipa, ali je na tom putu. "Mislim da će većina ljudi biti iznenađena kad vidi kako će brzo bankarski sistem nastaviti da se mijenja poboljšava", rekao je guverner Nicholl. Izlaganje na konferenciji, čiji je cilj unaprijediti i promovirati privrednu saradnju između BiH i Velike Britanije i privući strane investitore, guverner Nicholl završio je konstatacijom da je okruženje za privatne investicije unaprijeđeno, ali je i dalje komplicirano. "To je područje na koje političari i međunarodni konsultanti i savjetnici trebaju obratiti pažnju", zaključio je guverner.

Najviše seminara u organizaciji MMF-a

Piše: Adela
Lincender

Koordinator Službe za žirokling u Odjeljenju za platne sisteme **Sead Bijedić** boravio je od 10. do 12. decembra/prosinca u Perudi i prisustvovao seminaru o inovacijama u platnim sistemima i finansijskim tržištima - italijanska iskustva i evropski trendovi. Seminar je organizirala Banka Italije. Seminaru pod nazivom "*Bankarska supervizija danas i sutra*", prisustvovala je koordinator za bankarsku superviziju u Uredu guvernera **Ljiljana Marjanović**. Održan je u Beču od 1. do 4. decembra/prosinca u organizaciji austrijske Narodne banke. U Vašingtonu je od 2. do 7. decembra/prosinca održana konferencija čiji je naziv bio "Usaglašavanje supervizijske strukture sa potrebama država". Konferenciji, koju je organizirala Svjetska banka (WB), prisustvovala je prevodilac u Uredu guvernera **Renata Barić**. Tokom 2003. godine registrirano je 112 odlazaka službenika na različite oblike stručnog usavršavanja, a neki od

službenika učestvovali su u nekoliko oblika usavršavanja. Primjetno je da je najviše seminara u 2003. godini održano u organizaciji Međunarodnog monetarnog fonda (MMF). Predstavnici CBBiH prisustvovali su na 22 se-minara MMF-a u Beču na Joint Vienna Institute i jednom u Dubaiju. Službenici CBBiH učestvovali su i u radu tri konferencije, dva seminara i jednog foruma koje je organizirala Banka Austrije, sedam seminara i dvije konferencije Banke za međunarodna poravnanja (BIS), te u radu jedne konferencije i jednog foruma, čiji je organizator bila Evropska centralna banka (ECB). Stručnom sastanku iz oblasti SWIFT-a, čiji je organizator bio La Hulp iz Belgije i visoko rangiranoj konferenciji u Cambridgeu, također su prisustvovali uposleni u CBBiH. Prisustvo je osigurano i na šest seminara Deutsche Bundesbank i na po dva seminara koje su organizirale Banka Francuske, Banka Italije i češka Narodna banka, te Andragoški centar iz Zagreba i Američka agencija za međunarodni razvoj (USAID). Mogućnost usavršavanja data je uposlenim i na seminarima održanim u Beatenbergu u

Švajcarskoj, od kojih je jedan bio posvećen bankarskoj superviziji, a drugi upravljanju rizikom. CEF iz Ljubljane je u 2003. godini intenzivirao ponudu, omogućivši učešće predstavnika Banke na deset seminara, uglavnom iz oblasti ekonomskih istraživanja i statistike. Prisustvovalo se i forumu o kadrovskim poslovima, održanom u organizaciji Banke Bugarske, seminaru o albanskoj ekonomiji koji je organizirala Banka Albanije, te jednom seminaru, koji je priredila Banka Holandije. Veći broj seminara održan je i u BiH, a najviše su bile zastupljene teme iz oblasti računovodstva i financija. Posebno je bio zapažen seminar "Statistika vladinih financija" koji je organiziralo Odjeljenje za statistiku vladinih financija, vanjskog duga i realnog sektora, a kojem su, uz službenike CBBiH, prisustvovali i predstavnici institucija čiji je posao u vezi sa temom seminara. Konačno, seminare, konferencije, forumi i druga stručna usavršavanja odigrali su značajnu ulogu, ako se uzmu u obzir nova iskustva i saznanja koja su službenici CBBiH stekli i njihovo zadovoljstvo temama, predavačima i organizacijom.

Redovna mjesečna primanja preko komercijalnih banaka

Podsjećaju se svi uposleni da će CBBiH, počev od plate za januar/siječanj 2004. godine, isplatu plata i drugih

redovnih mjesečnih primanja službenika (naknade za topli obrok i za prevoz) vršiti posredstvom komercijalnih banaka. Stoga je potrebno da svi službenici koji to nisu uradili, otvore adekvatne račune kod komercijalne banke koju izaberu. Popunjene izjave o izabranoj banci i broju računa trebaju, najkasnije do 20. januara/siječnja 2004. godine, dostaviti organizacionoj jedinici koja vrši obračun i isplatu plate. Ova odluka odnosi se i na članove Upravnog vijeća i Revizorskog komiteta koji primaju mjesečnu naknadu od CBBiH.

ZAPOSŁJAVANJE

Ove godine CBBiH uposlila 15 novih službenika

Piše: Anđa
Bijeljac

Diplomirani ekonomista - pripravnik u Odjeljenju za monitoring i analize **Maša Čengić** položila je 23. decembra/prosinca 2003. godine pripravnčki ispit. Nakon polaganja pripravnčkog ispita, guverner donosi odluku o raspoređivanju službenika na odgovarajuće radno mjesto. Za kolegicu **Sadetu Halilbašić** iz Odjeljenja za računovodstvo i financije, 31. decembar/prosinac 2003. godine

je posljednji radni dan. Naime, kolegica Halilbašić je navršila 40 godina radnog staža i odlazi u penziju. Kolektiv CBBiH želi joj sve najbolje. U toku decembra/prosinca, CBBiH nije primila nove službenike u radni odnos. Također nije bilo službenika koji su napustili CBBiH, niti službenika koji su bili raspoređeni na druga radna mjesta. Od početka 2003. godine, CBBiH je uposlila 15 novih službenika. Od ukupnog broja novoprimitih službenika,

12 službenika je primljeno u radni odnos na neodređeno, a tri na određeno vrijeme. Jednom službeniku koji je u 2002. godini primljen na određeno vrijeme, po isteku vremena na koje je taj radni odnos zasnovan, produžen je radni odnos na određeno vrijeme za još 11 mjeseci počev od 1. aprila/travnja 2003. godine. CBBiH tako ima četiri službenika na određeno vrijeme. U toku 2003. godine nisu upošljavani službenici u svojstvu pripravnika.

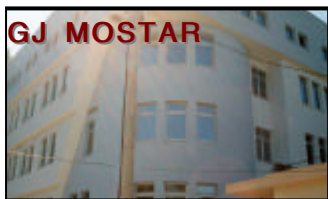

Sadeta Halilbašić

Nije bilo službenika koji su odlazili u penziju, sporazumno prekidali radni odnos i slično, ali je kolektiv CBBiH ostao bez **Milanke Golijanin**, koja je preminula u aprilu/travnju u 41. godini života. Milanke se njene kolege i danas sjećaju. Ovu godinu CBBiH završava sa 264 uposlena službenika, od kojih je 260 u radnom odnosu na neodređeno, a četiri službenika u radnom odnosu na određeno vrijeme. Od ukupnog broja, najveći broj službenika je sa završenom visokom i višom stručnom spremom. Visoku stručnu spremu posjeduje 136 službenika, dok je 28 službenika sa višom stručnom spremom.

VIJESTI IZ GLAVNIH JEDINICA I FILIJALA

Sumirajući rad u 2003. godini, dajemo pregled najznačajnijih aktivnosti u glavnim jedinicama i filijalama CBBiH.

Tokom 2003. godine, GJ Mostar razvijala je uspješnu saradnju sa komercijalnim bankama i stimulara banke na povećanu upotrebu konvertibilne marke. U saradnji s ovlaštenim grafologom, GJ Mostar je radila na otkrivanju falsifikata novčanica i sprečavala ubacivanje u gotovinske tokove platnog prometa. Sredstva odobrena budžetom za 2003. godinu trošena su racionalno. Od 8. do 12. decembra/prosinca Ured glavnog kontrolora izvršio je reviziju poslovanja GJ Mostar.

U toku 2003. godine, u Republici Srpskoj je, zbog spajanja, smanjen broj banaka. Agroprom banka a.d. Banja Luka pripojena je Novoj banci a.d. Bijeljina. Privredna banka a.d. Brčko je privatizirana i pripojena je Pavlović International banci a.d. Bijeljina, kojoj je kasnije pripojena i Privredna banka a.d. Dobo, koja je prethodno privatizirana. U Privrednoj banci a.d. Srpsko Sarajevo uvedena je privremena uprava. VB banka Banja Luka, Zepter Komerc banka a.d. Banja Luka i Razvojna banka jugoistočne Evrope a.d. Banja Luka uključene su u sistem osiguranja depozita kod Agencije za osiguranje depozita BiH. Kristal banka a.d. Banja Luka promijenila je naziv u

Hypo Alpe Adria Bank a.d. Banja Luka. U skladu s ugovorom i aneksom ugovora, koji su zaključile CBBiH i Narodna banka Srbije, izvršen je prvi otkup novčanica KM, ostvaren po osnovu obavljanja mjenjačkih poslova na teritoriji Republike Srbije. Prijemom šest službenika, od kojih su pet čuvari i jedan recepcioner, uspostavljeno je vlastito unutrašnje obezbjeđenje Glavne banke Republike Srpske (GBRS) Banja Luka. U 2003. godini, zaključno sa 25. decembrom/prosincom, izvršene su ekspertize na 642 komada novčanica i dva komada kovanica za koje se sumnjalo da su falsificirane. Svi zahtjevi za ekspertizama su obrađeni, a rezultati na vrijeme dostavljeni zainteresiranim subjektima. GBRS je, zaključno sa 24. decembrom/prosincom, prodala ukupno 503.645.896,17 KM, a kupila 347.876.593,09 KM.

U Glavnoj jedinici (GJ) Sarajevo 21 banka ima račun rezervi. Sve banke su tokom godine održavale obaveznu rezervu na propisanom nivou, a nakon 30. juna/lipnja i mnogo više od propisanog nivoa. Posljednje stanje svih računa rezervi 18. decembra/prosinca iznosilo je 509.767.877,82 KM. Bankama je prodato 913.213.532,52 KM, a od njih kupljeno 696.635.533,70 KM. Kupovina efektivne EUR za devizu iznosila je 25.833.013,68 KM, a naplaćena provizija iznosila je 51.793,69 KM. Otvorena su tri depozitna računa sa dva podračuna i šest posebnih depozitnih računa i za potrebe statistike i analize prikuplja se deset različitih izvještaja banaka. Banke su u toku

godine u trezor položile 291.743.776,50 KM gotovine, a podigle 650.561.523,50 KM gotovine. Sve navedene aktivnosti su uredno evidentirane i proslijeđene nadležnim službama. Za potrebe GJ Sarajevo, Upravno vijeće CBBiH donijelo je odluku o adaptaciji poslovnog prostora i opremanju trezora u ulici Mehmeda Spahe br. 3. Preseljenje se očekuje početkom 2004. godine. GJ Sarajevo ima ukupno 21 uposlenog.

Usljed statusne promjene Privredne banke a.d. Dobo, broj banaka čiji se računi rezervi vode u Filijali GBRS Pale smanjen je sa pet na četiri banke. Pozitivan saldo kupovine i prodaje KM povećan je za oko 16 posto u odnosu na 2002. godinu, tako da se očekuje da će ovaj saldo do kraja 2003. godine iznositi oko 222.000.000 KM. Filijala Pale je iz prostorija Hotela "Koran" preselila u nove prostorije na Palama u ulici Milana Simovića br. 14, čime je dobila adekvatnije prostorije za rad. Nabavljena su nova stalna sredstva, te radi efikasnijeg obavljanja posla, uvedena ISDN linija. Uspješno je uveden novi računovodstveno-bankarski softver. Broj radnika nije povećan u odnosu na 2002. godinu, ali je **Biljana Teletina** primljena na godinu dana na mjesto ekonomste za procjenu tržišta II. Ove poslove je obavljala

po ugovoru o djelu. Troškovi su strogo kontrolirani, te se očekuje da će u 2003. godini biti manji za 13 posto u odnosu na plan, što predstavlja uštedu u radu Filijale i njen doprinos uspješnijem finansijskom rezultatu CBBiH.

Cijelu 2003. godinu karakterizira dobra aktivnost Filijale Brčko, kvalitetna saradnja sa svim organizacionim dijelovima CBBiH i predstavnicima Vlade Brčko Distrikta BiH, te Regionalnog ureda visokog predstavnika u Brčkom. Filijala je u ovoj godini počela upisivati banke Brčko Distrikta BiH u Pregled banaka, u skladu sa Zakonom o bankama Brčko Distrikta BiH. Za potrebe trezorskog poslovanja Filijale, izgrađena je montažna garaža, te proširen video sistem. U toku decembra/prosinca 2003. godine obavljene su redovne aktivnosti Filijale. U toku su pripreme za nabavku agregata i čuvarske kućice. Glavna kontrolorka **Jasna Halilbegović** i kontrolorka **Milosija Drakulić** izvršile su 16. i 17. decembra/prosinca reviziju rada Filijale. Rukovodilac Filijale **Mirzeta Amautović** i član Komisije za popis **Dževad Arifović** prisustvovali su sastanku u Centralnom uredu CBBiH radi dogovora o aktivnostima na poslovnima godišnjeg popisa. M. Amutović prisustvovala je i prijemu koji je organizirao član Upravnog vijeća **Manojlo Čorić**.

Gdje ce se dočekati Nova 2004. godina?!

Pitali smo uposlene u CBBiH gdje će dočekati Novu 2004. godinu. Evo nekih odgovora: guverner **Peter Nicholl** Novu godinu će dočekati na Novom Zelandu sa suprugom i prijateljima; ekonomski analitičar u Odjeljenju za ekonomska istraživanja **Dejan Kovačević** sa prijateljima u Caffè baru "Viktorija"; koordinator Službe za statistiku monetarnog i finansijskog sektora **Snežana Janjić** u kućnom ambijentu; bibliotekar **Đina Batinić** sa porodicom u Livnu; službenik za kadrovske poslove I **Samira Dupovac** u Dubrovniku, gdje će biti i rukovodilac Odjeljenja za računovodstvo i financije **Nino Gregović**; ekonomista u Odjeljenju za monitoring i analize **Maša Čengić** u "Coloseum", gdje će Novu godinu, sa momkom i prijateljima, dočekati i

administrativni pomoćnik **Danijela Golijanin**; administrativni pomoćnik **Maja Kovačević** sa prijateljima na Jahorini; lektor **Emo Mundžehasić** u Mostaru sa porodicom; savjetnik MMF-a **Noel Atchery** u Australiji; ekonomista za bankarstvo u GJ Mostar **Vera Luburić** u krugu porodice; rukovodilac Filijale Brčko **Mirzeta Amautović** u Hotelu "Grand Posavina" u Brčkom; ekonomista za bankarstvo u Filijali Brčko **Almira Mujačić** na Igmanu; službenik obezbjeđenja GBRS Banja Luka **Eniz Donlagić** Novu 2004. dočekaće na radnom mjestu; koordinator Odjeljenja za zajedničke poslove **Almira Selimović** sa porodicom u Belgiji; sekretar-prevodilac **Vildana Popovčević** sa porodicom i prijateljima u Dobroševićima. Lijep provod svima!!!

Podjela novogodišnjih paketića djeci uposlenih u CBBiH - Sarajevo, 22.12.2003.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Mjesečni bilans stanja (privremeni) od 30. novembra/studenog 2003.
Objašnjenja

Mjesečni bilans stanja se izdaje da bi se obezbijedile informacije o radu Centralne banke Bosne i Hercegovine prema pravilu currency boarda i da bi se ponudile posebne informacije koje zahtjeva Zakon o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine.

Neke posebne karakteristike bilansa stanja od 30. novembra/studenog su:

Na dan 30. novembra/studenog Banka je zadovoljila obaveze pravila currency boarda kako to navodi član 31. Zakona. Stanje neto strane aktive prevazilazi njenu monetarnu pasivu u konvertibilnim markama (KM) za 151.567.482 KM. Ovo je prikazano u stavki neto devizna aktiva minus monetarna pasiva.

Devizna aktiva je sačinjena uglavnom od depozita koji se drže kod ino-banaka.

Bilans stanja također prikazuje kompoziciju držanja valuta tako što ih diferencira u EUR i ostale valute.

Bančini devizni depoziti donose prihod od kamata za Banku.

Monetarna pasiva je u najvećem obimu predstavljala obavezu Banke za KM novac u opticaju (1.669.532.022 KM) i rezervne depozite rezidentnih banaka (823.996.583 KM).

Kapital i rezerve odražavaju početni kapital i rezerve, dionice i akumulirane dobiti Banke od početka njenog rada 11. augusta/kolovoza 1997.

Kao depozitar za članstvo Bosne i Hercegovine u MMF-u, Banka iskazuje u bilansu stanja MMF-ove račune 1 i 2 kao stranu pasivu, i čuva vrijednosne papire Vlade Bosne i Hercegovine vezane za članstvo. Istovremeno djelujući i kao fiskalni agent u ime Vlade u njenim odnosima sa MMF-om, Banka evidentira sredstva i obaveze Vlade vezane za članstvo na povjerilačkim računima odvojenim od bilansa stanja.

Konsolidacijom svih računa vezanim za članstvo Bosne i Hercegovine u MMF-u izračunava se obaveza kao neto članska pozicija od 225.833.122 KM.

Banka također vodi određene račune stranih valuta u smislu sporazuma između Vlade Bosne i Hercegovine i stranih vlada i finansijskih organizacija, kao i devizne račune državnih institucija i agencija za koje Banka djeluje kao agent. Kako ovi računi nisu niti aktiva niti pasiva CBBiH, oni nisu uključeni u gore navedeni bilans stanja. Ukupni iznos sredstava koja se drže na ovim računima je bio 253.737.310 KM.

Dalji upiti koji se tiču Mjesečnog bilansa stanja mogu se uputiti Odjeljenju za računovodstvo i financije u Sarajevu na tel. (33) 27 81 19, fax. (33) 27 82 94. Predstavnici medija mogu se obratiti Službi za odnose s javnošću na tel. (33) 27 81 23, fax. (33) 27 82 96.

Centralna banka Bosne i Hercegovine je nezavisna monetarna institucija BiH i nema nikakvih organizacijskih veza sa bilo kojom poslovnom bankom.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Mjesečni bilans stanja (privremeni) od 30. novembra/studenog 2003.
(iznosi u KM ekvivalentima)

AKTIVA		Ukupan iznos	EUR	Ostale valute
1	Devizna aktiva	2.669.230.669	2.666.465.083	2.765.586
1.1	Gotovina	34.043.764	34.018.030	25.734
1.2	Kratkoročni depoziti	2.634.054.493	2.632.447.053	1.607.440
1.3	SDR u MMF-u	1.132.412	0	1.132.412
2	Ostala aktiva	72.775.367		
UKUPNA AKTIVA (1 + 2)		2.742.006.036		

PASIVA		Ukupan iznos
3	Monetarna pasiva	2.516.612.321
3.1	Valuta u opticaju	1.669.532.022
3.2	Kreditni bilans rezidentnih banaka	823.996.583
3.3	Kreditni bilans ostalih rezidenata	23.083.716
4	Obaveze prema nerezidentima	1.050.866
5	Ostala pasiva	10.654.798
6	Kapital i rezerve	213.688.051
UKUPNA PASIVA (3+4+5+6)		2.742.006.036

Neto devizna aktiva minus monetarna pasiva (1 - 3 - 4)	151.567.482
--	-------------

Jasmina Halilbegović
Glavni kontrolor

P.W. Nicholl
Guverner
Sarajevo (datum) 22. 12. 2003.